

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21.02.2005, sp. zn. 7 To 24/2005, ECLI:CZ:VSPH:2005:7.TO.24.2005.1

Číslo: 7/2006

Právní věta: Ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu nepodmiňuje snížení mimosmluvní odměny o 20% za každý trestný čin v řízení vedeném pro trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu tím, že úkon, za který se odměna stanovuje, musí být společný pro více takových trestných činů. Proto obhájci přísluší odměna ve výši odpovídající sazbě stanovené za jeden úkon právní služby za obhajobu v takovém řízení, i když se úkon týká jen jednoho z trestných činů, o nichž se řízení vede.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 21.02.2005

Spisová značka: 7 To 24/2005

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Odměna ustanoveného obhájce

Předpisy: § 12 odst. 4 předpisu č. 177/1996Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze z podnětu podané stížnosti odsouzeného P. H. zrušil usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 1 T 1/2004 v celém rozsahu znovu rozhodl tak, že se podle § 151 odst. 3 tr. ř. stanoví obhájci JUDr. Z. P., AK v P., odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 404 928 Kč.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadeným usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 1. 2005 sp. zn. 1 T 1/2004 bylo rozhodnuto takto:

1) Podle § 151 odst. 3 tr. ř. se stanoví obhájci JUDr. Z. P., AK P., odměna a náhrada hotových výdajů za vykonanou obhajobu odsouzeného P. H., takto:

Podle vyhl. č. 177/96 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen advokátního tarifu):

I. Celkem odměna za úkony právní služby 406 620 Kč

II. Celkem hotové výdaje 10 528 Kč

Celkem ad I a ad II - 417 148 Kč

2) Pokud bylo ze strany obhájce žádáno na mimosmluvní odměně a náhradě hotových výdajů více než je stanoveno pod body I a II výše, návrh se zamítá.

Proti tomuto usnesení podal ve lhůtě uvedené v § 143 odst. 1 tr. ř. odsouzený P. H. stížnost, kterou odůvodnil tím, že stanovenou částku považuje za nespravedlivou a příliš vysokou. Stěžovatel namítl, že nemůže za to, že obhájce z P., který mu byl ustanoven, má tak vysoké hotové výdaje. Kromě toho poukázal na nesprávnou právní kvalifikaci ze strany orgánů přípravného řízení, za kterou rovněž nemůže nést odpovědnost. S poukazem na vlastní insolventnost stěžovatel závěrem navrhl, aby Vrchní soud v Praze napadené usnesení přehodnotil a rozhodl v souladu s pravdou a spravedlností.

Vrchní soud v Praze z podnětu podané stížnosti přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které jim předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

Odsouzený P. H. byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 9. 2004, sp. zn. I T 1/2004 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 10. 2004, sp. zn. 7 To 135/2004 uznán vinným pod body 1) - 3), 5) - 6) a 8) trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. účinného do dne 30. 4. 2001, pod body 4) a 7) pokusem trestného činu znásilnění podle § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák. účinného do dne 30. 4. 2001 a pod bodem 9) trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák., za což byl podle § 241 odst. 3 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání devíti let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 72 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák. bylo obžalovanému uloženo ochranné sexuologické léčení ústavní formou. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, okresní pojišťovna S., odkázána s požadavkem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Advokát JUDr. Z. P. byl odsouzenému P. H. ustanoven jako obhájce opatřením Okresního soudu Plzeň - město ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 5 Nt 77/2003 z důvodu nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. zák.

Krajský soud v Plzni rozhodoval o odměně a náhradě hotových výdajů na základě návrhu obhájce ze dne 11. 1. 2005. Je nepochybné, že trestní stíhání v této době pravomocně skončilo.

Krajskému soudu nelze vytknout, pokud stanovil sazbu mimosmluvní odměny podle § 10 odst. 3 písm. d) a § 15a advokátního tarifu.

- 1.) ode dne 28. 5. 2003 do dne 25. 6. 2003 na částku 1800 Kč za jeden úkon právní služby, neboť odsouzený P. H. byl v té době stíhán pro pokus trestného činu vraždy,
- 2.) ode dne 27. 6. 2003 do dne 7. 8. 2003 na částku 3600 Kč za jeden úkon právní služby, neboť odsouzený P. H. byl v této době stíhán navíc pro dvojnásobný trestný čin znásilnění,
- 3.) ode dne 11. 8. 2003 do dne 25. 8. 2003 na částku 5760 Kč za jeden úkon právní služby, neboť odsouzený P. H. byl v této době stíhán navíc pro další dvojnásobný trestný čin znásilnění,
- 4.) ode dne 26. 8. 2003 do dne 19. 12. 2003 na částku 6840 Kč za jeden úkon právní služby, neboť odsouzený P. H. byl v té době stíhán navíc pro další trestný čin znásilnění,
- 5.) ode dne 27. 2. 2004 do dne 8. 9. 2004 na částku 11 160 Kč za jeden úkon právní služby, neboť odsouzený P. H. byl v té době podle obžaloby stíhán pro trestný čin vraždy a devítinásobný trestný čin znásilnění a
- 6.) ode dne 21. 9. 2004 do dne 26. 10. 2004 na částku 10 800 Kč za jeden úkon právní služby, neboť v té době byl odsouzený P. H. stíhán pro devítinásobný trestný čin znásilnění. Ve výroku napadeného usnesení rozhodl nalézací soud o odměně a náhradě hotových výdajů sestávajících, až na níže uvedené výjimky, z částek za jednotlivé úkony právní služby, které byly skutečně provedeny a dostatečným způsobem specifikovány.

Vrchní soud v Praze se, ačkoliv na to stěžovatel v opravném prostředku výslovně neupozornil, zabýval i problematikou, zda byly odpovídajícím a zákonným způsobem honorovány i ty úkony právní služby obhájce, které se týkaly výlučně jednoho, nebo dvou obsahově souvisejících trestných činů spáchaných s ostatními trestnými činy ve vícečinném souběhu.

Advokátní tarif tuto problematiku zjevně neřeší úplně jednoznačně, což nakonec vyplývá i z níže uvedené soudní a právní teorie i praxe.

Podle odborné literatury k ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu je v první řadě třeba vždy vážit, zda jde o společný úkon při obhajobě v trestním řízení, neboť to má základní význam pro výpočet sazby. Jde-li totiž o společný úkon při obhajobě např. pro dva trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu [např. o první- poradě s klientem včetně převzetí a přípravy obhajoby podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, a o další poradě s klientem přesahující jednu hodinu podle § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu], přísluší obhájci odměna za každý stíhaný trestný čin snížená o 20 %. Nejde-li však o společný úkon a týká-li se jen jednoho ze sbíhajících se trestných činů [např. účasti obhájce při vyšetřovacím úkonu podle § 11 odst. 1 písm. e) advokátního tarifu], přísluší obhájci odměna za uvedený trestný čin nesnížená o 20 %.

V rozhodnutí ze dne 30. 9. 2004, sp. zn. 2 To 28/2004, jiný než nyní rozhodující senát Vrchního soudu v Praze uzavřel, že „při obhajobě osoby obviněné z trestných činů spáchaných ve vícečinném souběhu se jeví nesprávným i přiznání odměny stanovené podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu za takový úkon právní služby, který se týká výlučně jednoho z těchto samostatných trestných činů, např. výslech svědka pouze k jednomu ze samostatně sdělených a právně posuzovaných loupežných přepadení, jestliže tento svědek nemá k ostatní trestné činnosti obviněného žádný vztah. Takový úkon (na rozdíl od např. výslechu obviněného k více bodům obvinění, od prostudování spisu po skončení vyšetřování, nebo od hlavního líčení) nevykazuje znaky společného úkonu ve smyslu § 12 odst. 4 advokátního tarifu a výše odměny za něj by tedy měla být stanovena samostatně toliko podle toho ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) - d) advokátního tarifu, pod něž spadá obhajoba pro trestný čin, jehož se úkon výlučně týkal a následně v souladu s ustanovením § 15a advokátního tarifu snížena o 10%“. V podstatě obdobné řešení nabízí i usnesení zdejšího soudu ze dne 11. 12. 2003, sp. zn. 5 To 31/2004.

S názory vyslovenými v předchozích dvou odstavcích však nelze vyslovit souhlas, neboť nepřipustným a účelovým způsobem vykládají dva zcela odlišně vyhláškou stanovené předpoklady pro snížení mimosmluvní odměny o 20%.

Prvním předpokladem jsou „společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, a „nárok advokáta na mimosmluvní odměnu sníženou o 20% za každou takto zastupovanou či obhajovanou osobu“. Výklad tohoto ustanovení nečiní žádné problémy a potíže. Jiná je ovšem situace, jak je patrné z výše uvedených názorů, stran předpokladů pro rozhodování o výši odměny za „obhajobu v trestním řízení vedeném pro trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu“ a „nárok advokáta na mimosmluvní odměnu sníženou o 20% za každý takto stíhaný trestný čin“. Zde se o „společných úkonech“ nehovoří a požadavek „společných úkonů“ nelze dovést ani z jazykového, gramatického či logického výkladu celého ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu.

Měl-li zákonodárce záměr režim „společných úkonů“ vztáhnout i na vícečinný souběh trestných činů, je zřejmé, že by § 12 odst. 4 advokátního tarifu formuloval jinak, např. : „Jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob anebo při obhajobě v trestním řízení vedeném pro trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu ...“, či „... anebo jde-li o obhajobu v trestním řízení vedenou společně pro trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu ...“, popř. „... anebo jde-li o společnou obhajobu v trestním řízení vedenou pro trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu ...“, apod. Jelikož však stanovení mimosmluvní odměny snížené o 20% za každý trestný čin při vícečinném

souběhu těchto činů zákonodárce výslovně společnými úkony nepodmiňuje, jsou jakékoliv úvahy o nutnosti a nezbytnosti společných úkonů při obhajobě v trestním řízení vedeném pro trestné činy spáchané v tomto souběhu pro účely stanovení výše mimosmluvní odměny bezpředmětné a ve svém důsledku čistě účelové. Orgán soudní moci nemůže, ani přes případný logický, nicméně v tomto ohledu ničím nepodložený výklad, nahrazovat nedostatky či vnitřní hrubé nepřiměřenosti zákona, resp. vyhlášky, ačkoli kupř. konkrétně v dané věci stanovení mimosmluvní odměny na částku 6840 Kč za úkon právní služby ze dne 27. 8. 2003, týkající se výlučně rekonstrukce jen jednoho ze stíhaných trestných činů, je, oproti částce 1800 Kč jinak tomuto úkonu odpovídající, nepochybně v rozporu s dobrými mravy. Otázkou de lege ferenda zůstává, zda tento princip odměňování nepřekračuje ústavně deklarované právo na spravedlivou odměnu za práci.

Pochybení nesoucího se v neprospěch stěžovatele se nalézací soud dopustil stran stanovení mimosmluvní odměny za úkon právní služby ze dne 29. 9. 2003 spočívající v účasti obhájce při výslechu svědků A., B., J. H. a P. H. a za úkon právní služby ze dne 2. 8. 2004 spočívající v účasti obhájce při výslechu obviněného.

Vrchní soud v další části svého rozhodnutí vysvětlil podstatu těchto pochybení nalézacího soudu a uvedl postup, jakým vady napravil.

K argumentaci uplatněné stěžovatelem v opravném prostředku vrchní soud dodal, že odměna i náhrada hotových výdajů beze zbytku odpovídají aktuální právní kvalifikaci v tom kterém stadiu trestního stíhání, přičemž námitky proti osobě obhájce, jeho sídlu a jeho hotovým nákladům jsou v tomto stádiu řízení zcela irelevantní. Při rozhodování podle § 151 odst. 3 tr. ř. o stanovení odměny a náhrady hotových výdajů ustanoveného obhájce pak neřeší příslušný orgán činný v trestním řízení otázku, zda má odsouzený nárok na obhajobu bezplatnou. Tato otázka má význam až pro rozhodnutí o povinnosti odsouzeného nahradit státu již uhrazenou odměnu a hotové výdaje takovému obhájci (§ 152 odst. 1 písm. b) a § 155 odst. 1 tr. ř.). Přitom jsou rozhodující celkové ekonomické a osobní poměry odsouzeného, nikoliv jeho momentální finanční možnosti.